

Indhold

Politisk parti.....	2
Medlemsorganisationen/Vælgerparti vs partigruppen i parlamentet/parlamentspartier.....	3
Idealtyper af politiske partier:	3
Elitepartier / caucus or cadre parties	4
Massepartier (Duverger, 1951)	4
Catch all parties (Kirchheimer, 1966)	5
Cartel parties (Katz & Mair, 1995; Johannes Andersen, "centralstyrede massepartier", 1980	5
Anti-cartel parties (Katz, 2017).....	6
Partiernes krise	6
Partiernes opgaver:	6
Medlemstal/Medlemmer i partierne	6
Seymour Martin Lipset og Stein Rokkan: Cleavage model	7
Værdipolitik:	7
Fordelingspolitik	7
Fastfrysningstesen:	8
To-dimensional konflikt.....	9
Partisystemer: Antal	10
• Etpartisystemer	10
• Dominant-parti systemer:	10
• Topartisystemer (og et parti-regeringer)	10
• Flerpartisystemer / multiparty systems (og ofte koalitionsregeringer)	10
Forholdstalsvalg og Flertalsvalg i enkeltmandskreds	10
Kaare Strøms teori / partiets adfærd	10
○ Office-seeking:	10
○ Vote-seeking:	11
○ Policy-seeking:	11
Trade-offs:	11
Molins model.....	12

Partier, Partisystemer og Partiadfærd

Politisk parti

“Gruppe af personer, der opstiller kandidater under fælles betegnelse til valg til en politisk forsamling” (JGA m.fl. - typisk definition).

“Group of people that is organized for the purpose of winning government power, by electoral or other means.” Heywood → lidt snæver “Winning government power”

Begge er minimalistiske definitioner, der bl.a. afgrænser ift. Interesseorganisationer. Heywood allerede lidt mere snæver: ”Winning government power”. Gjaldt ikke the polske øl-elsker parti (PPPP), der vandt 3 % og 16 mandater i *Sejm* i 1991. Heller ikke det danske *SABAE*, der vandt 1 mandat i 1994. Er det partier?

- Nogle partier ønsker dog ikke regeringsmagten – de ønsker nærmere en platform fx enhedslistens forgænger VS
- Diskussion nogle partier/organisationer stiller ikke op til valg – er der så overhovedet tale om partier??
- Der er andre egenskaber, der som regel forbindes med et politisk parti, og som nogle gange indbygges i definitionen, men er ofte en del af beskrivelsen af partier og ikke definitionen:
 - Sigter mod at vinde regeringsmagten
 - Medlemskab (fx ikke Geert Wilders *Partij voor de Vrijheid (Holland)* – han er selv eneste medlem) – der er simpelthen ikke nogle medlemmer, der er kun Geert Wilders selv, dette har dog også udelukket ham fra nogle ting.
 - **Helhedssyn** / bredt issue focus (men der *findes* single issue partier – og fx partier i Folketinget, der i 2011 ikke havde noget udenrigspolitisk program). ***Nogle partier har en meget smal agenda, som altså er de single issue partier, men der er også nogen med et helhedssyn og et bredt issue focus.***
 - Fælles holdninger, ideologisk enhed (gjaldt fx ikke *Besti flokkurinn*, der i 2010 vandt valget i Reykjavik og dermed borgmesterposten, den eneste enig var næsten at man var imod dem som tidligere havde siddet på posten).

Haywoods defi er lidt mere snæver mht “winning governant power” og lidt bredere mht “by electoral or other means”

Jakob Haugaard, er det partier? Ja ifølge definitionen.

Mange partier ønsker ikke regeringsmagt, fx socialdemokraterne før de fik den.

Nogle ønsker bare en platform, for at kunne ydre os og bringe meninger og holdninger ud i samfundet

Nogle kalder sig partiet, men stiller ikke op til valg. Hvor er grænsen mellem et politisk parti og noget der ikke er parti

Mere præcis definition af partier. Hvad er beskrivelse og hvad er definition.

Helhedssyn – program for hele samfundet.

Norske valg, med mange små partier med en smal agenda.

Før i tiden ingen partier, der ikke havde et partiprogram om alt

Fx Liberal alliance, havde ingen udenrigspolitik i starten, det er usædvanligt. De bliver mere flexible.

De fleste har et helhedssyn, nogle med huller og nogle med mindre detaljer.

Man har en grad af fælles holdninger i partier, ideologisk enhed.

Medlemsorganisationen/Vælgerparti vs partigruppen i parlamentet/parlamentspartier

Det er vigtigt at skelne mellem medlemsorganisationen (vælgerparti) og partigruppen i parlamentet (parlamentsparti)

- Vælgerparti: er hele partiet, baglandet altså dem som ikke sidder i folketinget og ikke stiller op, men mødes til generalforsamlinger og på den måde måske kan påvirke parlamentspartiet.
- Parlamentspartier: er den del der sidder i folketinget.
- Fx socialdemokratiet opstod fra arbejderne (altså vælgerparti, hvori et parlamentspartiet opstår), men i dag er det anderledes, der er det hovedsageligt parlamentspartiet som fastsætter den politiske dagsorden, og medlemsorganisationer diskutere det bare.
 - Fx venstres skandale sager med Lars Løkke, baglandet har flertal for at vælte partiformanden, men Løkke får talt sig uden om det.
- Dem der fandt ud af at danne partiforeninger, var socialdemokraterne. Opstod uden for parlamentet og rekrutterede medlemmer. Det blev en succes og kopieret af de andre partier.

Medlemmer havde en større indflydelse, i de socialistiske partier. Partiprogrammet vedtages af partimedlemmerne.
f.eks. Havde LO og socialdemokratiets, havde en gensidig repræsentation i hinandens bestyrelser.
Man skal opstilles i en valgkreds og det er medlemmerne.
Der er ikke så mange medlemmer lokalt og til kommunevalg. Nem lynkarriere wehuu
Medlemmerne i de forskellige kredse, havde f.eks. Stemt om Lars Løkke skulle blive siddende efter tøjssagen.

Idealtyper af politiske partier:

representative parties and integrative parties

representativ

- De vil repræsentere den offentlige holdning frem for at forme den.
- Catch all-strategi.
- Ved repræsentativt demokrati forstås en ordning, hvor borgerne vælger et mindre antal folk (politikere) til at repræsentere sig, og disse repræsentanter tager så beslutningerne på borgernes vegne

integration

- Proaktiv fremfor reaktiv
- Ønsker at mobilisere, uddanne og inspirere masserne, fremfor bare at svare på deres bekymringer.

constitutional and revolutionary parties

constitutional - forfatningsmæssigt

- Respektere at der er andre partier, og de har ret til at være der
- De erkender at der er et skel mellem staten og partiet, og magten og partiet
- De erkender at de kan blive valgt ind ligeså let som de kan blive valgt ud

Revolutionær

- Sigter efter magt.
- Anti-demokratisk og ekstremister
- Når disse kommer til magten bliver de til regimer

Hvor ligger magten??

Elitepartier / caucus or cadre parties

- Manglende / løs organisation centreret om repræsentanten. Sikre opstilling/valg og ikke meget andet
- Går efter et bestemt mål (oftest magt)
- Der er lidt et spor af det i de amerikanske system (man sætter meget op omkring repræsentanten).

Massepartier (Duverger, 1951)

- Demokratisk medlemsorganisation i partiforeninger. Organisere flest muligt.
- Medfølgende/ tilhørende org. (fagforeninger, medier, mm.)
- Klassepartier, gruppeinteresser. Opr. mest soc.dem. partier, men kopieret af andre.
- Dog tættere forbundne i soc.dem. Sverige/ til dels Norge: Fagforeningsmedlemmer kollektive medlemmer af SAP/Arbejderpartiet. Danmark: Gensidig repræsentation SD – LO i hinandens hovedbestyrelser. Afviklet i sidste del af 20.årh. (Man var altså en del af fagforeningen når man var en del af partiet)
- Fælles ideologi
- Et bottom-up parti – organiseret hierarkisk fra lokalt plan op til landsplan
- Det er det der er flest af i dag. En organisation som handler om at få medlemmer.

Massepartier: sverige: Gruppe interesser, klasse interesser, socialdemokratiet og fagbevægelse, sammen organisation. Gode venner med medierne.

Catch all parties (Kirchheimer, 1966)

- Professionalisering
- Medlemsorganisationen delvist overflødig
- Selvstændiggørelse af repræsentanterne
- Frigørelse fra bindingerne til klasseinteresser og -organisationer
- Stemmemaksimerende på bekostning af ideologi
 - Ideologi er ikke så fremtrædende mere (ofte noget upræcise definitioner)
- Panebianco (1988): ”Electoral-professional parties”
- Partier der henvender sig bredt til vælgerne → man går efter at få så mange vælgere som overhovedet muligt, også lidt på bekostning af ideologi. Fx **Social demokratiet** - udlændinge-politik har fuldstændig skiftet siden sidst de var i regeringen pga. DF er blevet så stor.
- I disse partier udvikler man et brand, der indretter sig efter størstedelen af vælgerne, netop fordi det gælder om at være i centrum for at fange vælgerne(heraf kommer catch-all)
- voteseeking

Catch all parties(electoral) : Hvor mange definitioner af catch all partier (21 styk) der sker professionalisering. Ikke så meget mere medlemsorganisation. Bliver mere selvstændige. Ideologier er ikke så fremtrædende mere. Organisation bliver oprettet for at varetage forskellige interesser.

Cartel parties (Katz & Mair, 1995; Johannes Andersen, ”centralstyrede massepartier”, 1980

- Depolitisering (selvstændiggjort, medlemskontingent betyder ikke noget mere)
- statsfinansiering (partistøtte) → Staten betaler alle partier.
- Lønnede ansatte til at sørge for at holde på magten.
- Statsagenter mere end samfundsagenter / repræsentanter.
 - I gamle dage var partiernes opgave at bringe samfundsinteresser ind i politik --> Men nu er der i højere grad fokus på statsinteresser
- yderligere professionalisering, konsulenter / lønnede ansatte
 - Handler nærmest som en privat virksomhed
- Meget virksomhedsagtige partier.
- Cartel Partier: økonomisk selvstændiggjort. Dengang medlemskontingent. Nu statskassen og sponsorer. Dengang var det at bringe samfundsinteresser ind i politik. Nu bringe statens interesser ud i samfundet, en slags statsagenter. Professionalisering, flere lønnede ansatte, mere som en virksomhed.

Der sker en afpolitisering. Det er selvstændiggjort(også økonomisk) Medlemmer skal ikke finansiere gennem medlemskontingent. Tidligere var det partiernes opgave at bringe samfundsinteresser ind i politik. Det er ændret sig til at bringe statens interesser ud til samfundet. De er statsagenter. Det er et ideologisk statsapparat. Det er ikke repræsentanter længere men statsapparater.

Man handler som en privat virksomhed.

Anti-cartel parties (Katz, 2017)

- modreaktioner fra venstre og højre
- anti-elitistiske
- fx UKIP, Cinque Stelle, Podemos
- *Det er nogen, der gør det modsatte. Det er en modreaktion mod de eksisterende eliter.*
- Anti- cartel: De gør det modsatte. Mod de eksisterende eliter. 5 - stjerne bevægelse i Italien.

Partiernes krise

- Der er faldende medlemstal generelt vesten over. Normalt omkring 2% af befolkningen af et parti.
- Hvis man samtidig kigger på den faldende tillid til regeringerne med den manglende/faldende procent del som er med i partier - betyder det at partierne er i krise.
- Man kan også vurderer det her ift. partiernes opgaver.

Partiernes opgaver:

Man skal mobilisere vælgerne til politik men det har en aftagende betydning

- Man kan diskutere om de bliver mere professionelle med færre opgaver/funktioner og derfor mindre partier eller om de er i krise og man måske ender ud i færre partier eller om det måske bare bliver en enkelt repræsentant man stemmer på i stedet for et helt parti.

	Traditionelt	I dag
Vælgerplan	Mobiliserer vælgere til politik Interesseartikulation: krav fra befolkn. til politiske system Strukturerer stemmeafgivningen til et overskueligt antal alternativer	Ringe betydn. Mindre betydn. fortsat vigtig
Organisationsplan	Tovejskommunikation ml. valgte og borgerne Finansiering Udbredelse af partiets ideologi Politisk uddannelse/kvalificering af borgerne Interesseaggregation Rekruttering af politiske ledere Politisk dagsordensfastsættelse	(meningsmålinger mv) (har man staten til) (har man medier til) (kun få medlemmer) Helhedssyn ikke væk fortsat ret stor betydn. (ringe betydn.)
Parlamentarisk plan/ Reg.plan	Organiserer regering og opposition Holder regeringer ansvarlige Formulerer offentlig politik	Kan ej undværes do. (dog prof.blame avoidance) Ikke ophørt

Medlemstal/Medlemmer i partierne

179 i folketinget

socialdemokratiet - 46 medlemmer

Dansk folkeparti - 37

Venstre - 34

Enhedslisten - 14

Liberal Alliance -13

Alternativet - 10

Radikale Venstre - 8

Socialistisk folkeparti - 7

Konservative - 6

Grønland og færøerne - 4

Seymour Martin Lipset og Stein Rokkan: Cleavage model

Værdipolitik:

Værdipolitik omfatter emner som miljø, indvandring, ulandsstøtte, retspolitik samt kultur og er typisk bundet sammen, så eksempelvis en venstreorienteret værdipolitisk orientering både afspejler velvilje overfor miljøindsats samt velvilje overfor kulturstøtte, indvandring, ulandshjælp samt en liberal retspolitik.

Fordelingspolitik

Fordelingspolitik er politiske initiativer, som har til formål at ændre fordelingen af økonomiske resurser. Formålet er at mindske uligheden i befolkningens materielle vilkår.

De ting politiske partier gør som aktion eller reaktion i konkurrence og/eller samarbejde med hinanden.

- Seymour Martin Lipset (1922-2006) og Stein Rokkan (1921-1979): Cleavage model:
 - Partierne afspejler grundlæggende konfliktlinjer i samfundet
 - Klasserne vigtigst (og mest ensartet på tværs af lande) → hvilke klasser stemmer på hvilke partier.
 - Men ikke de eneste
 - Opståen knyttet til grundlæggende ændringer
 - Kunne fx være den gang nogle partier var med staten og nogen med kirken. Eller nogle partier i centeret og nogle i ydre områderne. Fx land og by.
 - Fx i dag kunne man se på den primære konflikt som udlændinge politik.
- partierne afspejler grundlæggende konfliktlinjer i samfundet

Nationale revolution: Moderne nationalstats dannelse

stat – kirke	primært værdikonflikt
center – periferi	primært værdikonflikt

Industrielle revolution

land – by	primært økonomisk konflikt
lønarbejde – kapital	primært økonomisk konflikt

De afspejler konflikter i samfund. Ikke kun klassesdeling, men det er fælles på tværs af landene.

Fastfrysningstesen:

- Omkring 1920 var alle disse skillelinjer mobiliseret → så ville der ske nogen ny revolution, eller ske ændringer i det politiske samfund.
- Både værdipolitik og fordelingspolitik var fastlagt. Ikke mere at mobilisere af
- Nye issues optages af eksisterende partier (fx kastede venstrefløjen sig over miljøet i Danmark og gjorde det umuligt at danne et grønt parti, trods forsøg)
- I 1967, hvor de skrev, var der intet nyt under solen
- Dog en fodnote om, at ungdoms- og studenteroprøret måske repræsenterede noget kvalitativt nyt
- Mange har siden digtet videre på Lipset & Rokkan (bla. Goul)
- Fx globalisering / **post-nationale** revolution
- **Post-industrielle** revolution
- Begge dele i høj grad **værdikonflikter**

Der er ikke kommet nye konflikter til efter mobiliseringen. Der er bare blevet skabt en større arbejderklasse. Det fryser fast. De nye issues bliver optaget af de eksisterende partier.

I midten af 70'erne blev de røde partier grønne.

begivenhed/periode	Modsætninger	Type modsætninger
NATIONALE REVOLUTION	(1) center – periferi (2) stat – kirke	(mest) værdikonflikt
INDUSTRIELLE REVOLUTION (kapitalisme)	(3) by – land (4) kapital – lønarbejde	(mest) økon. konflikt/ Fordelingskonflikt
Nye skillelinjer:		
GLOBALISERING	Mono-/multikulturalisme Nationalisme/internationalisme Naturudnyttelse - /beskyttelse Autoritære/libertære værdier	(mest) værdikonflikt
POSTINDUSTRIALISME	(begrebslig adskillelse, politisk sammensmeltning)	

To-dimensional konflikt

- Der er **center/periferi** modsætninger i nogle lande (Færøerne, Catalonien, Flandern osv. – og måske det "gule" Danmark ved 2015-valget?)
- Der kan være **land/by** rester. Der kan være **stat/kirke** rester
- Men **klasse** modsætninger afspejlet i (**fordelingspolitisk**) **venstre-højre** er det dominerende
- Oven på venstre-højre orienteret politik, kommer så en **værdikonflikt** – som har mange navne:
 - **Autoritær/libertær** (Heywood), **Materialisme/post-materialisme** (Inglehart – som ser Trump mv. mest som modreaktion mod post-materialismen, der er skiftet fra oppositionel i 1970'erne til dominerende fra 1990'erne)
- Først fik vi **new left** (specielt på naturudnyttelse + libertære værdier)
- Så fik vi **new right** (delvist negationen af ovenstående, men især nationalisme og anti-multikulturalisme. Velfærds-chauvinisme. Kaldes i danske medier nogle gange national-konservativ, men har ikke med konservatisme at gøre).
- Endnu en mulig kombination er **anarko-liberalisme**, der er langt til højre på gamle V-H dimension, men samtidig libertær (undertiden enkelte elementer hos Liberal Alliance)
- Og vi havde 1987-88 Fælles Kurs, som var **venstre-autoritær**.

The New Right "Democratic overload"

Økonomien trives bedst når staten lader den være

Ser demokrati som beskyttelse mod regeringens magt, frem for social transformation

Partisystemer: Antal

- **Etpartisystemer**

Et land med et parti, der har magten. Ofte sammenlignet med et diktatur ses i Kina og Cuba f.eks.

- **Dominant-parti systemer:**

Et parti altid langt over 50 % og sikker på regeringsmagten (fx Indien indtil 1975; Japan 1955-1993; Mexico indtil 2000; Sydafrika siden 1994). Det er et overordnet parti som altid er sikker på regeringsmagten.

- **Topartisystemer (og et parti-regeringer)**

fx USA demokrater og republikaner.

- **Flerpartisystemer / multiparty systems (og ofte koalitionsregeringer)**

- Klassisk tese: Flertalsvalg i enkeltmandskredse giver topartisystemer. Med mindre tredjepartier har geografisk koncentration af vælgerne – a la SNP i Skotland.
- Modsiges delvist af Danmark frem til 1915 (tillægsmandater)/1920 (storkredse med flere mandater). Der var 4 partier i Danmark 1905-1915/1920.

Forholdstalsvalg og Flertalsvalg i enkeltmandskreds

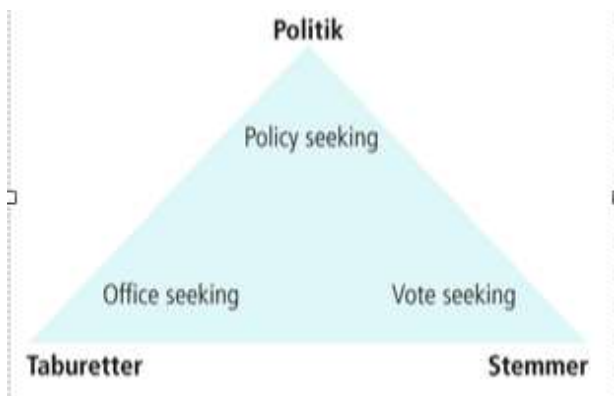
Forholdstalsvalg: Danmark: Fællesbetegnelse for valgsystemer, der ved fordeling af mandaterne tilstræber **proportionalitet, det vil sige forholdsmæssighed, mellem stemmeandel og mandattal**

Flertalsvalg i enkeltmandskreds: En valgmetode, der især anvendes i Storbritannien og de lande, der har været under britisk indflydelse (Australien, Canada, Indien, USA) Flertalsvalg er den simpleste valgform, der eksisterer. Vinderen af en kreds er simpelthen den person, der har fået flest stemmer. Der behøver ikke at være et flertal, der har stemt for den givne kandidat – fx: man kan forestille sig, at 3 kandidater stiller op til valg. En får 10% af stemmerne, en får 40%, en får 35% og 15% stemmer blankt. Vinderen af afstemningen vil være kandidaten med de 40%. Dette betyder dog at den store vinder af valget bliver det parti, der vinder flest kredse. Derfor er det ikke lig med, at det parti har fået flest stemmer, blot fordi deres kandidat har fået flest.

Kaare Strøms teori / partiets adfærd

- Office-, Vote- og Policy-seeking
 - **Office-seeking:**
 - Taburat-søgning

- Søger at få magt (sidde på de gode taburetter)
- (vinde regeringsmagten – for regeringsmagtens skyld)
- **Vote-seeking:**
 - Stemme-søgning (stemmemaksimerende - få så mange mandater som muligt)
- **Policy-seeking:**
 - Søger gennemførelse af sin politik: (få mest muligt af sin politik igennem)

Trade-offs:

For at få en forståelse for, hvordan partier vægter disse tre tilgange, skal man kigge på de trade-offs der sker imellem dem.

- Fx mellem policy og office: politisk indflydelse og pladser i folketinget hænger unægteligt sammen, men forhandlinger kan rykke på det.
 - man kan give en del af sin politik op, for at sikre pladser i folketinget
- "votes" bliver overført til "office" og "policy" indflydelse
 - Stemmer er et middel til at få politisk indflydelse og pladser i folketinget - derfor hovedmål
- Kaare Strøm: Downs mener at politiske partier vil holde deres politiske standpunkt stabilt over tid, fordi vælgerne gerne vil minimere deres usikkerhed, og foretrækker derfor ansvarlige og troværdige partier
 - Når handlinger i "Office" matcher partiets løfter bliver det belønnet i "votes"
- Idet stemmer bliver set som et instrument, kan man se konflikten mellem den nuværende regering (og deres politiske indflydelse) og fremtidige "vote-seeking", som et "trade-off" mellem kortsigtede og langsigtede goder for partiet. (Stemmesøgning har en effekt på hvilken politik man tør at føre)
- **Altså:** overordnet set skal man altså forstå at der konstant sker trade-offs, mellem de tre tilgange. At minimere noget i den ene kan give et boost i det andet osv., og de har alle sammen en indflydelse på hinanden.

Kan også bruges i forbindelse med analyser af enkelte lande eller enkelte situationer, hvor de tre motiver kan stride mod hinanden.

Fx Fogh Rasmussen 2001. Måtte ofre sin minimalstat for at vinde regeringsmagten – og satse på en langsom opdragelse/socialisering af befolkningen via frit valg og andre "spiselige" liberale reformer uden nedskæringer.

Fx Dansk Folkeparti, som (siger, at de) ønsker at maksimere deres indflydelse (policy seeking) ved at stå uden for regeringen.

Stor analytisk gevinst, men i praksis ikke altid så let at skille, fordi de er forbundet som mål og midler.

Fx office seeking: Ministerbil og –pension er en stærk drivkraft.

Men også store muligheder for at realisere dele af sin policy som minister, selvom man ikke kan komme igennem med sin politik i Folketinget (eller regeringen)

Kontrol over embedsapparat, nedsættelse af råd og nævn, udpegning af medlemmer til dem, osv.osv.

Og synlighed, der forstærker muligheden for genvalg.

Molins model

